

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 10/2020-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. januára 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojmíra Mamojku, zo sudcu Petra Straku a sudcu Martina Vernarského (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Lukáčom, Hlavná 17, Prešov, vo veci namietaného porušenia základného práva na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 32 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva nadviazať a udržiavať vzájomný pravidelný styk s deťmi podľa čl. 4 Dohovoru o styku s deťmi postupom a rozsudkom Okresného súdu Prešov z 9. mája 2018 v konaní vedenom pod sp. zn. 30 P 56/2017 a postupom a rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 22. novembra 2018 v konaní vedenom pod sp. zn. 9 CoP 19/2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Vymedzenie napadnutých postupov a rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. januára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 32 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva naviazať a udržiavať vzájomný pravidelný styk s dieťaťom podľa čl. 4 Dohovoru o styku s deťmi postupom a rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) z 9. mája 2018 v konaní vedenom pod sp. zn. 30 P 56/2017 a postupom a rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) z 22. novembra 2018 v konaní vedenom pod sp. zn. 9 CoP 19/2018.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že rozsudkom okresného súdu sp. zn. 30 P 56/2017 z 9. mája 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) bol zamietnutý návrh sťažovateľa, ktorým žiadal zmeniť rozsudok okresného súdu sp. zn. 24 P 1/2010 z 10. decembra 2012 a zveriť maloletého syna [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletý“), do jeho osobnej starostlivosti, matku maloletého zaviazat' na platenie výživného v sume 100 € mesačne a upraviť styk maloletého s matkou každý párný víkend od piatka od 16.00 h do nedele do 16.00 h. Na odvolanie sťažovateľa krajský súd rozsudkom sp. zn. 9 CoP 19/2018 z 22. novembra 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) potvrdil rozsudok okresného súdu.

3. Sťažovateľ v odôvodnení ústavnej sťažnosti uviedol, že „*návrh na zmenu starostlivosti o maloletého syna podal z dôvodu podozrenia, že u syna vznikla posttraumatická stresová porucha. Podľa vedomosti sťažovateľa matka maloleté dieťa bije,*

sťažovateľ videl aj skrvavené chrasty na chrbáte maloletého. Od psychologičky sa dozvedel, že maloletého dokonca bili aj starí rodičia. Sťažovateľ má upravený styk so synom takým spôsobom, že v tom čase nemôže ísť na vyšetrenie lekárky, aj keď podľa neho matka zanedbáva lekársku starostlivosť o syna. Sťažovateľ vie o tom, že syn mal zápal stredného ucha a matka však s ním k lekárovi nešla. Napokon museli dieťaťu prepichovať ušné bubienky na pohotovosti. Sťažovateľ sa dva roky nemohol dostať bez súhlasu matky ku zdravotnej dokumentácii syna. Podľa sťažovateľa sú u dieťaťa zrejme znaky posttraumatickej stresovej poruchy alebo sexuálneho zneužívania dieťaťa. Sám sťažovateľ podal voči lekárke maloletého syna podnet na Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou pre zlé medikamentóznú liečbu. Maloletý syn sťažovateľovi stále uvádza, že by chcel byť zverený do otcovej starostlivosti, lebo je doma bitý. S maloletým synom sa sťažovateľ stretáva každý druhý víkend od piatka do nedele. Takýto styk považuje sťažovateľ za veľmi obmedzený styk s maloletým dieťaťom a preto žiadal o zmenu výchovy a starostlivosti a zverenie dieťaťa do svojej výchovy. Očakával, že súd prípadne zmení starostlivosť o syna na striedavú starostlivosť. Súdy však návrh zamietli a ponechali maloletého syna sťažovateľa v starostlivosti matky. Podľa sťažovateľa súdy prehliadali tvrdenia sťažovateľa v konaní, ako aj ním predkladané a navrhované dôkazy. Sťažovateľ uvádzal počas celého konania, že syn je v domácnosti matky bitý, že má podozrenie na sexuálne obťažovanie, týranie zo strany matky, ako nedostatočnú lekársku starostlivosť.“.

4. Podľa sťažovateľa konajúce súdy „vôbec nerešpektovali ustanovenie § 24 ods. 2 Zákona o rodine a ani zásadu vyjadrenú v článku 18 ods. 1 Dohovoru OSN o právach dieťaťa, podľa ktorej majú rodičia spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa“. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukázal na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 1206/09 z 23. februára 2010 a jeho závery, podľa ktorých nesúhlas matky so striedavou osobnou starostlivosťou môže byť relevantný len vtedy, ak je založený na dôvodoch, ktoré sú spôsobilé intenzívnym spôsobom negatívne zasahovať do záujmu dieťaťa. Napadnutými rozhodnutiami došlo podľa sťažovateľa k porušeniu jeho základného práva ako druhého rodiča na starostlivosť o dieťa a jeho výchovu zaručeného v čl. 41 ods. 4 ústavy a v čl. 32 ods. 4 listiny, jeho práva nadviazať a udržiavať vzájomný pravidelný styk

s dieťaťom podľa čl. 4 Dohovoru o styku s deťmi, ako aj práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

5. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a rozhodol týmto nálezom:

„Krajský súd v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 9CoP/19/2018 a Okresný súd Prešov v konaní vedenom pod sp.zn. 30P/56/2017 porušili právo sťažovateľa ako rodiča na starostlivosť o deti a ich výchovu, právo detí na rodičovskú výchovu a starostlivosť a práva detí a rodiča na nadviazanie a udržiavanie vzájomného pravidelného styku zakotvené v článku 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a v článku 32 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a článku 4 Dohovoru o styku s deťmi, ako aj právo na spravodlivý proces v zmysle článku 46 ods. 1 Ústavy SR a článku 36 Listiny základných práv a slobôd a článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd o práve na spravodlivý proces a o práve na prístup k súdu.

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 22.11.2018, č.k. 9CoP/19/2018-363, sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

Krajský súd v je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 415,51 Eur na účet právneho zástupcu...“

V doplnení ústavnej sťažnosti z 10. mája 2019 sťažovateľ žiadal o „odškodnenie vo výške 21 000 000 EUR, ktoré mi vzniklo porušením mojich základných práv a slobôd“.

6. Vec napadla ústavnému súdu 31. januára 2019 a bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Lajosovi Mészárosovi, ktorému 16. februára 2019 uplynulo funkčné obdobie sudcu ústavného súdu. V súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) bola táto vec prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému. V zmysle čl. II bodov 3 a 5 rozvrhu práce je na konanie vo veci príslušný tretí senát ústavného súdu v zložení Mojmir Mamojka (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Martin Vernarský.

II.

Relevantná právna úprava

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti, ktorá bola doručená ústavnému súdu 31. januára 2019, postupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde.

10. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 41 ods. 4 ústavy a čl. 32 ods. 4 listiny starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti ich vôli iba rozhodnutím súdu na základe zákona.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

15. Podľa čl. 4 ods. 1 Dohovoru o styku s deťmi dieťa a jeho rodičia majú právo nadviazať a udržiavať vzájomný pravidelný styk.

16. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (obdobne napr. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07, III. ÚS 24/2010). Obdobný záver možno prijať aj vo vzťahu k základnému právu zaručenému v čl. 36 ods. 1 listiny, keďže právna úprava obsiahnutá v čl. 36 listiny je v daných súvislostiach obdobná právnej úprave čl. 46 ústavy.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

17. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho základných práv podľa čl. 41 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 32 ods. 4 a čl. 36 listiny, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 4 Dohovoru o styku s deťmi postupom a rozsudkom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 30 P 56/2017 a postupom a rozsudkom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 CoP 19/2018, ktorými konajúce súdy nevyhoveli návrhu sťažovateľa na zmenu výchovy a nezverili maloletého do jeho osobnej starostlivosti. Sťažovateľ predovšetkým namieta, že súdy prehliadali jeho tvrdenia v konaní, ako aj ním predkladané a navrhované dôkazy, nerešpektovali ustanovenie § 24 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) a ani zásadu vyjadrenú v čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa.

K namietanému porušeniu označených práv postupom a rozsudkom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 30 P 56/2017

18. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

19. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným

súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

20. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

21. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ využil svoje právo podať proti napadnutému rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Uplatnenie právomoci krajského súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

K namietanému porušeniu označených práv postupom a rozsudkom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 CoP 19/2018

22. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

23. Ústavný súd, poukazujúc na svoju stabilizovanú judikatúru, zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové

a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

24. Pri posudzovaní otázky, či mohli byť napadnutým rozsudkom krajského súdu porušené označené práva sťažovateľa, je potrebné zohľadniť nielen odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, ale aj rozsudok okresného súdu, ktorý krajský súd potvrdil ako vecne správny. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

25. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 30 P 56/2017 z 9. mája 2018 návrh otca (sťažovateľa, pozn.) na zmenu výchovy ako nedôvodný zamietol, pričom svoj právny záver odôvodnil takto:

„V konaní nebolo preukázané, aby na strane maloletého dieťaťa, matky, ktorej bolo dieťa zverené do osobnej starostlivosti alebo na strane otca maloletého dieťaťa došlo k takým zmenám, ktoré by odôvodňovali zmenu starostlivosti. Zo správy opatrovníčky v konaní, Obce Sedlice, kde matka spolu s maloletým synom býva, zo správy detskej lekárky maloletého bolo preukázané, že matka sa o syna riadne a po všetkých stránkach stará. Maloletý [REDAKOVANÉ] bolo zároveň vypočutý opatrovníčkou v konaní za prítomnosti psychologičky, kde sám uviedol, že chce ostať v starostlivosti matky a s otcom sa stretávať

ako doposiaľ, nechcel zmenu starostlivosti. Otec maloletého uvádzal, že syn je v domácnosti matky bitý, mal podozrenie na sexuálne zneužívanie syna, jeho týranie zo strany matky, ako aj nedostatočnú lekársku starostlivosť zo strany matky. Všetky tieto závažné tvrdenia otca na osobu matky neboli v konaní preukázané, otec ako listinné dôkazy predkladal súdu jeho námietky k predchádzajúcim konaniam vedeným na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 28P 209/2013 a 24P 1/2010, ktoré sú právoplatne skončené. Ďalej predkladal súdu informácie získané z internetu a to články o prenasledovaní počas totalitného režimu, články o sexuálnom zneužívaní detí, opakovane tak ako aj v predchádzajúcom konaní uvádzal, že v rodine matky bol zaznamenaný výskyt kantilobakteria. Zároveň uvádzal, že synovi bola diagnostikovaná glykozúria, zlyhanie obličiek, čo detská lekárka vo svojej správe neuvádza, doslova uviedla, že zdravotný stav dieťaťa je dobrý, nebol doposiaľ operovaný ani hospitalizovaný. Otec maloletého vo svojich písomných podaniach uvádzal definície týrania, zneužívania štokholmského syndrómu, správy o zatknutí pedofilov, fotografie Hitlera s maloletými deťmi. Žiadne z tvrdení otca o zanedbávaní starostlivosti zo strany matky o maloletého syna, resp. jeho týraní a sexuálnom zneužívaní neboli v konaní preukázané. Maloletý ■■■■■ sám uviedol, že si zmenu starostlivosti neželá. Z uvedených dôvodov súd návrh otca ako nedôvodný zamietol. “

26. Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny, keď nezistil takú zmenu pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu v osobnej starostlivosti o maloletého a na ňu nadväzujúce určenie výživného, a v odôvodnení svojho rozhodnutia ďalej uviedol:

„Rozsudkom Okresného súdu Prešov pod sp. zn. 24P 1/2010 bol maloletý ■■■■■ zverený do osobnej starostlivosti matky, ktorá ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok. Otec bol zaviazaný prispievať na výživu maloletého syna sumou vo výške 100 eur mesačne k rukám matky počnúc dňom 23.4.2009 opakovane do budúcnosti. Dlžné výživné vo výške 3.026,67 eura povolil otcovi splácať v splátkach po 100 eur mesačne spolu s bežným výživným. Zároveň upravil styk maloletého syna s otcom.

... V zmysle § 217 ods. 1 prvá veta CSP pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Ak by sa v čase po rozhodnutí o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohode rodičov o výkone rodičovských práv a povinností zmenili pomery, súd môže

aj bez návrhu zmeniť toto rozhodnutie alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností. Zmena pomerov môže zahŕňať tak zmenu pomerov na strane niektorého z rodičov (strata zamestnania, závažné ochorenie a pod.), ako aj zmenu pomerov na strane dieťaťa, najmä jeho potrieb (vek, štúdium, zdravotný stav a pod.).

Zákon však pod pojmom zmena pomerov rozumie len zmenu podstatnú a závažnú, nie zmeny krátkodobého charakteru. Malo by ísť o podstatné zmeny v tých skutočnostiach, ktoré tvorili skutkový základ rozhodnutia o výkone rodičovských práv a povinností alebo rozhodnutia súdu o schválení dohody rodičov o rodičovských právach a povinnostiach.

Pri rozhodovaní musí súd prihliadať na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby a stabilitu výchovného prostredia, ako aj na právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom.

Maloleté dieťa, ktoré je so zreteľom na svoj vek a rozumovú vyspelosť schopné samostatne vyjadriť svoj názor, má právo vyjadrovať ho slobodne vo všetkých veciach, ktoré sa ho dotýkajú, preto aj v konaniach, v ktorých sa rozhoduje o veciach týkajúcich sa maloletého dieťaťa, má maloleté dieťa právo byť vypočuté. Názoru maloletého dieťaťa musí byť venovaná náležitá pozornosť zodpovedajúca jeho veku a rozumovej vyspelosti.

Ako bolo judikované aj v R 97/1967, zmena pomerov odôvodňuje zmenu rozhodnutia o výchove maloletého dieťaťa alebo súdom schválenej dohody rodičov o výchove maloletého dieťaťa len vtedy, ak iné okolnosti prevažujú nad požiadavkou stálosti výchovného prostredia maloletého dieťaťa. Tak je to obvykle v tých prípadoch, v ktorých sa skôr vykonaná úprava výchovy maloletého dieťaťa stane vzhľadom na zmenu pomerov úpravou, ktorá naďalej nezabezpečuje najpriaznivejšie podmienky na zdarný vývoj dieťaťa.

... Z uvedeného vyplýva, že zmena pomerov musí byť skutočne závažná a musí ísť o takú zmenu, ktorá nepriaznivo pôsobí na maloletého.

V prejednáwanej veci však takáto zmena pomerov preukázaná nebola. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že matka sa o maloletého vzorne stará a zabezpečuje všetky jeho potreby. Detská lekárka maloletého nepotvrdila tvrdenia o otca o údajnom týraní maloletého, rovnako v konaní nebol produkovaný jediný dôkaz preukazujúci jeho sexuálne zneužívanie. Taktiež aj sám maloletý sa vyjadril, že chce zostať s matkou. Vzhľadom

na uvedené má odvolací súd za to, že zmena výchovného prostredia by nebola v prospech maloletého.“

27. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

28. Ústavný súd na základe uvedeného vyjadruje názor, že sťažovateľovi bol reálne umožnený prístup k súdu, keďže všeobecný súd na základe ním podaného návrhu vo veci konal a rozhodol a rozhodnutie riadne odôvodnil. Ústavný súd zároveň konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu dostatočne objasňuje skutkový a právny základ rozhodnutia, pričom spôsob odôvodnenia napadnutého rozsudku nie je v rozpore so zárukami vyplývajúcimi zo základného práva na spravodlivé súdne konanie a nemožno mu vyčítať arbitrárnosť. Záver súdu prvej inštancie, s ktorým sa odvolací súd stotožnil a podľa ktorého bolo potrebné návrh sťažovateľa ako nedôvodný zamietnuť, keďže jeho skutkové tvrdenia, ako aj dôkazy produkované v konaní nepreukázali podstatnú zmenu pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu výchovného prostredia maloletého, ústavný súd považuje za dostatočne odôvodnený a ústavne akceptovateľný. Ani námietku sťažovateľa o nerešpektovaní ustanovenia § 24 ods. 2 zákona o rodine ústavný súd nevyhodnotil ako dôvodnú. Sťažovateľ sa v napadnutom konaní domáhal zmeny pôvodného rozsudku o výchove tak, aby bol maloletý zverený do jeho osobnej starostlivosti, teda nenavrhoval zveriť maloletého do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov.

29. V súvislosti s námietkami sťažovateľa ústavný súd uvádza, že podľa jeho judikatúry (III. ÚS 60/04) pod právom na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu k vykonávaniu dokazovania treba rozumieť, že účastníkovi konania musí byť poskytnutá možnosť podieľať sa zákonom ustanoveným spôsobom na dokazovaní, čo znamená dôkazy navrhovať, byť prítomný na vykonávaní dokazovania vrátane práva klásť účastníkom otázky a k navrhovaným a už vykonávaným dôkazom sa vyjadrovať.

Do obsahu tohto práva však nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (m. m. I. ÚS 97/97), ani domáhať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Právo na súdnu ochranu nemôže byť porušené tým, že všeobecný súd vysloví svoj právny názor, rozhodne na jeho základe a svoje rozhodnutie náležite odôvodní (II. ÚS 77/06).

30. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti (napr. I. ÚS 67/06) uviedol, že z princípu nezávislosti súdov podľa čl. 144 ods. 1 ústavy vyplýva tiež zásada voľného hodnotenia dôkazov. Pokiaľ všeobecné súdy uvedené ústavné garancie rešpektujú (teda najmä čl. 46 až čl. 50 ústavy), ústavný súd nie je oprávnený znovu „hodnotiť“ hodnotenia dôkazov všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s hodnotením sám nestotožňoval (II. ÚS 593/2011).

31. Keďže napadnuté rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 114/09) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

32. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že nezistil možnosť porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 listiny, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozsudkom krajského súdu, preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

33. Sťažovateľ okrem porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, namietal aj porušenie ďalších základných práv podľa čl. 41 ods. 4 ústavy a čl. 32 ods. 4 listiny, a to na základe rovnakých skutočností, z akých vychádzal pri svojich námietkach o porušení čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nebolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v nadväznosti na to nemohlo dôjsť ani k porušeniu označených práv.

34. Ústavný súd v závere zdôrazňuje, že rodičovské práva a povinnosti patria obidvom rodičom. Ak rodičia žijú v manželstve, predpokladá sa, že ich vykonávajú v zásade na základe vzájomnej dohody a v záujme maloletého dieťaťa. Zákon o rodine úpravu výkonu rodičovských práv a povinností v určitých špecifických situáciách rieši osobitne, čo čl. 32 ods. 1 a 4 listiny (obsah ktorého zodpovedá čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy) nielen umožňuje, ale aj predpokladá. Pritom zákon o rodine preferuje predovšetkým dohodu rodičov pri výkone rodičovských práv a povinností (§ 24 ods. 2, § 25 ods. 1, § 35 a § 36 zákona o rodine). Až keď nedôjde k dohode rodičov o výkone rodičovských práv, rozhodne o ich výkone súd, vždy však s prihliadnutím na záujem maloletého dieťaťa.

35. Právna úprava styku rodičov s ich maloletými deťmi nevedie podľa už vysloveného právneho názoru ústavného súdu (PL. ÚS 26/05) k obmedzeniu práv rodičov, ale naopak, práve prostredníctvom tejto úpravy sa prispieva k ich garancii, a preto nemôže byť v nesúlade s čl. 41 ods. 4 ústavy a čl. 32 ods. 4 listiny tak, ako to uvádzal v sťažnosti sťažovateľ.

36. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

37. V súvislosti s namietaným porušením práva nadviazať a udržiavať vzájomný pravidelný styk s dieťaťom podľa čl. 4 ods. 1 Dohovoru o styku s dieťaťom ústavný súd predovšetkým zistil, že tento dohovor podpísaný 15. mája 2003 v Štrasburgu niektorými

členskými štátmi Rady Európy nebol od jeho uzavretia Slovenskou republikou podpísaný, ratifikovaný a ani vyhlásený spôsobom ustanoveným zákonom.

38. Na základe uvedeného ústavný súd v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

39. S prihliadnutím na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v danej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. januára 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu